

Valors contradictoris i l'equilibri de la realitat andorrana

Alexandra Grebennikova i Vólkova

Bon dia a tothom. Sóc l'Alexandra Grebennikova, i amb el poc temps que tinc avui només puc fer-vos una petita introducció del meu estudi, però us demano que tingueu en compte que es tracta d'un embrió de treball que espera ser més.

El tema dels valors és la part de l'estudi de les cultures més maltractada per la visió apocalíptica del present. La serenitat s'esvaeix fàcilment, el seu record fa patir i, per a la mirada nostàlgica de la ment, qualsevol passat se'ns presenta com a perfecte. Les societats, com a éssers vius, respiren un aire diferent en cada moment de la seva existència. La visió de la bondat, de la bellesa, fins i tot de la utilitat de les coses canvia en el curs de la vida d'una persona i en el curs de la vida d'una societat. No podem parlar de la pèrdua de la bellesa i la bondat en cap moment històric prolongat. Ara sí, no és la mateixa bondat o la mateixa bellesa de vint anys enrere.

Les societats que fan patir la majoria dels seus constituents són malalties. No vivim en una societat d'aquest tipus: mai no hem prohibit que ningú marxi; al contrari, hem de regular la immigració. Això significa que vivim en un lloc on la vida és més agradable que a una multitud d'altres llocs del planeta, per raons econòmiques, polítiques o sentimentals.

Els canvis bruscs de la condició econòmica de les persones i la constitució demogràfica de la població poden tenir el mateix efecte que qualsevol altre canvi bruscat, sigui climàtic, sigui social. Quan parlem de la crisi de valors a Andorra, normalment ens referim al fet que la transició d'una societat petita i pobra a una societat amb alta densitat de població, multicultural i benestant, es va sentir com un canvi bruscat. La nova Andorra construïda en els últims cent anys encara necessita els pensadors que defineixin la seva essència. Necessitem una clara definició del que som actualment que correspongui a la realitat, que ens faci sentir còmodes en el nostre espai al temps present. Els "orfes d'un

passat llunyà... adoptats per un passat recent", segons l'expressió de l'any 1976 de l'admirable Lídia Armengol, ens hem fet majors d'edat i necessitem saber què som, qui som, aquí i ara.

No cal donar la culpa a la història: no la canviarem. Des del meu punt de vista de ciutadana adoptiva, la transició d'un país que sacrificava els seus fills a les terres alienes per poder mantenir la continuïtat del patrimoni a un país d'acollida, que ha esdevingut la llar de tantes persones que altrament es trobarien a altres llocs del món abandonades, infelices, i al temps de les guerres i les dictadures simplement assassinades, per mi és una transició molt bonica. Els andorrans, un poble tradicionalment i profundament territorial, han fet de la seva dolça terra un lloc per a molts. És un procés dolorós, i s'ha de tenir un infinit respecte per a tots els que ara ressenten l'impacte que va tenir l'arribada dels immigrants. Un infinit respecte pels que han vist la seva vida trasbalsada pel fet de poder-nos acollir. I ens han acollit, hi som: els espanyols, els francesos, els portuguesos, els russos, no puc passar llista durant més temps però estic pensant en totes les nacions que formem part d'Andorra avui. Respecte i gratitud per a les muntanyes ferides per la nova construcció, que ens han permès viure al seu medi. Admiració i solidaritat per les persones que troben a faltar el so de la seva pròpia llengua al seu propi lloc de naixement, tot i que amb persistència anecdòtica continuïn parlant castellà amb els immigrants, per innata cortesia o errònia convicció.

Pensem-hi tots els que hem vingut de fora, els que recordem el poble de l'àvia situat a les terres llunyanes, pensem-hi nosaltres que ja no hi vivim: com ploràriem si arribéssim a saber que ja no s'hi parla la llengua de la nostra infància! Pensem-hi, i tots sense falta passarem als nostres fills una tendresa i respecte per la llengua catalana, la llengua d'aquí. Tots guardem alguna tradició de les nostres terres de naixement: el Govern facilita la propagació de les associacions culturals, i hem portat a Andorra les festes, els menjars i l'accent nadiu d'una gran quantitat d'idiomes. Però recordem-ho sempre que aquestes Valls són el poble de l'àvia de la gent que ens ha acollit, i els nostres nens, que són andorrans gràcies a la decisió d'aquestes persones, són part d'aquesta terra, com les roques. Els nostres nens, tot i tenint alguns la mare estrangera, són fills de la terra andorrana: respectem aquesta terra, la nostra llar, la terra dels braços oberts.

Contribuïm a la seva riquesa material: naturalment. De la mateixa forma, contribuïrem a la seva riquesa cultural i a la conservació de totes les coses bones que queden per conservar, del patrimoni andorrà, de la natura, d'aquesta terra, amb tota la força del cor, tot l'entusiasme del que estima i es fa estimar, tot l'amor que tenim els fills que érem de fora, però, com fan les plantes, hem fet arrels, som de la casa, som d'aquí, com el tabac o les trufes –les patates!, flora d'origen forà.

La realitat andorrana es basa en l'equilibri de pesos desiguals: els nostres coprínceps són un cap d'estat europeu i un bisbe d'una regió de l'altre estat; les parròquies, que tenen drets iguals, tenen dimensions diferents territorialment i demogràficament. Els

pesos desiguals de la tradició i la modernitat, la població autòctona i els ciutadans d'adopció, els diferents idiomes presents a la nostra realitat quotidiana ens ajuden a mantenir el delicat equilibri d'aquest petit país, l'únic del món.

El que constituïa la vida dels andorrans de segles enrere s'ha transformat. El present s'alimenta de valors que a primera vista semblen contradictoris: al mateix temps, volem fomentar l'ús del català i l'aprenentatge de cinc idiomes diferents, volem combinar la vida cultural i financera de ciutat amb la seguretat i tranquil·litat de poble, moltes prestacions socials amb impostos limitats. La magnitud dels nostres reptes i els pocs precedents de la solució satisfactòria de problemes semblants a la resta del món fan pensar que a casa nostra, s'ha fet un bon camí.

Per sentir-nos més segurs en totes les nostres iniciatives, necessitem pensadors que ens ajudin a definir els nostres valors existents amb més claredat. Els valors que sorgeixen de totes les conviccions personals i de grup a primera vista poden semblar contradictoris però en el seu conjunt són la base del nostre equilibri, la nostra salut com a societat, la nostra condició de ciutadans d'Andorra, ara i aquí.

Volia acabar amb el poema de Miquel Martí i Pol que apareix a la introducció del llibre de Manuel Anglada *Andorra, nació pirinenca*, de l'any 1983, i que es diu "Ara mateix":

Moltes gràcies.

ARA MATEIX

Ara mateix enfilo aquesta agulla
amb el fil d'un propòsit que no dic
i em poso a apedaçar. Cap dels prodigis
que anunciaven taumaturgs insignes
no s'ha complert, i els anys passen de pressa.
De res a poc, i sempre amb vent de cara,
quin llarg camí d'angoixa i de silencis.
I som on som: més val saber-ho i dir-ho
i assentar els peus en terra i proclamar-nos
hereus d'un temps de dubtes i renúncies
en què els sorolls ofeguen les paraules
i amb molts miralls mig estafem la vida.
De res no ens val l'enyor o la complanta
ni el toc de displicent malenconia
que ens posem per jersei o per corbata
quan sortim al carrer. Tenim a penes
el que tenim i prou: l'espai d'història
concreta que ens pertoca, i un minúscul
territori per viure-la. Posem-nos
dempeus altra vegada, i que se senti
la veu de tots solemnement i clara.
Cridem qui som i que tothom ho escolti.
I en acabat, que cadascú es vesteixi
com bonament li plagui, i via fora!,
que tot està per fer i tot és possible.

Alexandra Grebennikova i Vólkova,
licenciada en literatura i traducció, i estudiant d'humanitats

